

Bevezetés

A demográfiai változások következtében világszerte növekszik a gondozásra szoruló idős emberek létszáma. A 65 évesnél idősebb népességének aránya 2014-ben elérte 18,5%-ot az Európai Unióban, és az előrejelzések szerint ez az arány 2060-ra megközelíti a 30%-ot. Az idősödő társadalmak az EU országok számára a XXI. század legnagyobb kihívását jelentik, amelyre nemcsak az egészségügyi és szociális ellátó rendszereknek, hanem csaknem minden szektornak, köztük az oktatásnak, és a szakképzésnek is reagálnia kell.

Szükségletek, hiányterületek

Az állami szociális gondozó intézmények egyre kevésbé tudják magukra vállalni azt, hogy a gondozottakat saját intézményükben kezeljék. A decentralizált, otthoni ápolást segítő munka jelentősége megnő, és egyre fontosabb lesz az egyedi, otthoni, technológiák által is támogatott testi-lelki gondozás, az inter- és intragenerációs kommunikáció megszervezése, az önszolgáltató hálózatok létrehozása és működtetése.

Az infokommunikációs fejlesztések, az IKT-alapú távgondozás, az idős emberek életminőségének javítását, az aktív és egészséges idősödést, életvitelt támogató IKT-alapú megoldások a demográfiai robbanásból eredő problémák leküzdésének kiemelten fontos eszközei. Miközben azonban a piacon már elérhető, jól működő, IKT-alapú rendszerek száma folyamatosan növekszik, széleskörű elterjedésük gátjaként jelenik meg az alkalmazásukhoz szükséges szakértelem hiánya:

- az egészségügyi és szociális szakmák szakképzési programjaiban nincs jelen az az ismeretanyag, amely fiatalokban a demográfiai változásokból eredő problémákat tudatosítaná, saját életvitelük iránti felelősségüket, illetve az idősek iránti szolidaritásukat felébresztené;
- az elöregedő társadalmakban a gazdasági fenntarthatóság érdekében létszükséglet az idős korúak munkában tartása, de a vállalkozók, vállalkozások erre nincsenek felkészítve;
- egészségügyi és szociális szakképzési programokból hiányoznak a korszerű IKT-alapú távgondozási rendszerekre vonatkozó ismeretek (EIP-AHA), a végzettek ilyen irányú digitális kompetenciái hiányosak;
- a képzési programok nem tartalmazzák a virtuális közösségek működtetéséhez szükséges ismereteket, nem fejlesztik az ehhez szükséges IKT készségeket, ami pedig az idősek elmagányosodásának megakadályozásában, az otthon, egyedül élő idős emberek mentális és fizikális leépülésének megelőzésében bizonyítottan hasznosak.

A projekt célja

A Grandis XXI. projekt célja gyakorlat orientált, modul-rendszerű, kompetencia-alapú továbbképzési program (tematika és tananyag) kidolgozása a szakképzés számára, amely a résztvevőket felkészíti az idős emberek otthonába telepített, életfunkciók megfigyelésére, riasztásra alkalmas **okos eszközök**, és az önálló életvitelt elősegítő, interneten keresztüli kapcsolatteremtést, kommunikációt, tanulást támogató IKT rendszerek hatékony alkalmazására.

Indoklás

Az elmúlt években szinte minden európai országban több, az idős emberek IKT kompetenciáinak fejlesztését ösztönző program valósult meg. Jóval kisebb hangsúly került azonban a hosszú távú idősgondozásban érintett formális és informális gondozók, és a szakképzésben ebben szakirányban tanuló diákok magasabb szintű digitális kompetenciáinak fejlesztésére, holott a legfejlettebb technológia sem válhat az időskori gondozás hatékony eszközévé, ha gondozói oldalon hiányzik az alkalmazásához szükséges szakértelem.

A projekt célcsoportja

- a szakképzésben tanuló diákok, a szociális gondozás területén dolgozó szakemberek,
- szakképzésben dolgozó tanárok,
- a hosszú távú idősgondozásba bevont informális gondozók, családtagok,
- rokon szakterületeken nyugdíjba vonult aktív és munkaképes („fiatal”) idősek, például nyugdíjas pedagógusok, nyugdíjas informatikusok.

Az első három célcsoport bevonását a hiányterületek bemutatásakor kifejtettük. A negyedik célcsoportot az idősödés témakörével foglalkozó kutatási eredmények alapján határoztuk meg. A tanulmányok jelentős része rámutat arra, hogy az államilag finanszírozott, intézményes gondozási rendszerre háruló terhek enyhítésében nagyon fontos szerepet töltenek be az úgynevezett informális gondozók, a családtagok, és azok a még aktív, „fiatal” idősek, akik eredetileg ugyan nem szociális gondozási területen dolgoztak (nyugdíjas pedagógusok, nyugdíjas informatikusok, stb.), de magasabb szintű digitális kompetenciáik vagy éppen az oktatási tapasztalatuk révén, mentorként be tudnak kapcsolódni például a virtuális közösségek működtetésébe. (Innen ered a szakirodalomban használt „szakmákon átívelő idősgondozás” fogalma)¹

A tervezett tevékenységek

A konzorciumi partnerek átvizsgálták azokat az elmúlt években lezajlott Európai Unió kutatások és fejlesztések eredményeit, amelyek kapcsolódnak a projekt céljához, és beépítik a tervezett képzési programba.²

Szükségletelemzés: több szakterületet érintő szükségletelemzés, elsődleges és másodlagos kutatási módszer alkalmazásával a következő területeken a partnerországokban:

- a demográfiai robbanás kezelésére irányuló programok áttekintése a partnerországokban;
- a piacon jelenleg elérhető IKT-alapú az idősgondozási és távgondozási rendszerek elemzése;
- szociális munkások XXI. századi kompetenciáinak fejlesztésére irányuló képzési programok, jó gyakorlatok áttekintése;
- az Európai Unió „Új készségek, új foglalkozások” programja keretében kidolgozott AAL munkaköri leírások elemzése;
- igényfelmérés a célcsoport tagjainak, illetve a szociális gondozásban érintett intézmények képviselőinek bevonásával.

Tervezés: a képzési program és tematika megtervezése a szükségletelemzés tapasztalatai alapján.

- a tervezett képzés által fejlesztendő kompetencia területek feltérképezése;
- tematikai kidolgozás az Európai Képesítési Keretrendszer (EQF), a partnerországokban működő Nemzeti Képesítési Keretrendszer (NQF) ajánlásai, az Egységes Szakképzési Kreditátviteli Rendszer (ECVET), és az informatikai szakmák meghatározására irányuló európai szabvány (e-Competence Framework) ajánlásainak figyelembe vételével;

---

¹ Angolul: interprofesszionál elderly care.

² A fejlesztési eredmények listáját csatolt előzetes szükségletelemzés tartalmazza.

Tananyagfejlesztés és tesztelés

- a tematikának megfelelő képzési tartalom kidolgozása;
- a képzési tartalom digitális változatának kidolgozása és implementálása eLearning keretrendszerbe;
- a képzés egy kiválasztott moduljának kipróbálása blended képzési formában a célcsoport tagjainak bevonásával, majd a tanulási eredmények tesztelése idős emberek bevonásával;

Hasznosítás előkészítése, üzleti terv kidolgozása

- a képzési program előkészítése akkreditációra;
- a kurzus piaci értékesítési lehetőségeit feltáró üzleti koncepció kidolgozása;

Projekt menedzsment, minőségmenedzsment és disszemináció: a projekt sikeres megvalósítását és az eredmények elterjesztését támogató tevékenységek, illetve az azokhoz szükséges online együttműködési és projekt menedzsment és disszeminációs projekt portál implementálása.

A projekt termékei

1. A több szakterületet érintő szükségletelemzés következtetéseit tartalmazó tanulmány
2. Kompetencia térkép, a kurzus által fejlesztendő készségek meghatározása
3. A képzés EQF, ECVET és e-CF kompatibilis tematikája
4. Tananyag hat modulban
  - o IKT alapismeretek, digitális alapkészségek
  - o A demográfiai robbanás által előidézett változások, trendek áttekintése
  - o Aktív, egészséges idősödés és életvitel információs társadalomban
  - o IKT alapú távgondozási és egészségügyi rendszerek, és eszközök áttekintése
  - o Blended gondozás – a gondozási terheket csökkentő, IKT-alapú kommunikációs és kapcsolattartási eszközök
  - o Virtuális közösségek kialakítására szolgáló IKT eszközök, online közösségek létrehozása működtetése
5. eLearning platform, online kurzuskomponensek
6. A hazai akkreditációs rendszer követelményei szerint kidolgozott képzési program

Hatás – hogyan és hol hasznosul a projekt eredménye?

Idősgondozást végző szociális intézmények munkatársainak továbbképzése

Előzetes szükségletelemzésünk szerint az idősgondozást végző szociális intézmények (családsegítő központok, önkormányzatok, magán gondozó intézmények) érdekeltek abban, hogy csökkenjen a munkatársaik terhelése, csökkenjen az intézményi gondozásra szoruló idős emberek száma, és ezáltal csökkenjenek a kiadásai. Ennek reményében nyitottak arra, hogy beiskolázzák munkatársaikat a túlnyomórészt az interneten keresztül elvégezhető képzésre.

Szociális, egészségügyi és informatikai szakterületen működő szakközépiskolák

A szakképző iskoláknak érdeke, hogy diákjaiknak a szakmai bizonyítványon kívül további, az elhelyezkedésüket segítő, magasabb szintű digitális és szakmai kompetenciákat igazoló bizonyítványt kínáljanak. Intézményvezetőkkel előzetesen lefolytatott interjúk alapján a tervezett továbbképzés bevezetését előnyösnek mind az intézmény, mind a diákok szempontjából előnyösnek tartják.

Idősödő emberek visszavezetése a munkába

A pályázat beadása előtt nem volt lehetőségünk felmérést végezni nyugdíjas, de aktív (nyugdíjas pedagógusok, informatikusok, szociális, egészségügyi területről nyugdíjba vonult) emberek körében. A hazai és nemzetközi statisztikák alapján róluk azt tudjuk, hogy egyre többen használják a számítógépet és az internetet. Számukra munkalehetőséget, pénzkereseti lehetőséget, és egyben az idősödéssel járó problémák elkerülését - az aktivitás, online közösségszervezés révén - kínálja a képzés elvégzés. Ezt a hipotézist a projekt első munkaszakaszában végzendő szükségletelemzés során szeretnénk igazolni.

A konzorcium

P1- PROMPT-H Számítástechnikai Oktatási, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – koordinátor, Gödöllő

P2- Számalk-Szalézi Szakközépiskola, Budapest

P3- Öveges József Szakképző Iskola, Balatonfűzfő

P4- Balatonalmádi Család- és Gyermekjóléti Központ és Szociális Szolgálat, Balatonalmádi

P5- Aston University, Department of Computer Science (UK)

P6- University of Gloucestershire (UK)

P7- Irish Computer Society (IE)

P8- Libetra Bt., Sopron